







Freaken op zak formaat

INTERFACE XTRA

-  • lange introductie door Arturia
-  • soundvideo door Bonedo
-  • diverse audiodemo's
-  • handleiding

Een van de hoogpunten van de laatste NAMM show staat als je dit leest al in de winkel. Arturia laat er geen gras over groeien met de digitale portable MicroFreak. Een goedkope speelgoed synth of een serieus stuk gereedschap?

door **Ruud Lekk**
ruud@interface.nl

Het gebeurt niet vaak dat ik een synthesizer kan recenseren zonder mijn studio aan te zetten, of zonder überhaupt in de studio te zitten. Maar nu kan ik gewoon lekker in het zonnetje in de tuin met de MicroFreak spelen. Zomaar een leuk detail waar de synth letterlijk van overloopt: je kunt 'm van stroom voorzien via een usb-poortbank. Natuurlijk werkt een gewone stroomadapter ook, maar toch: er is over nagedacht. Dat idee heb ik constant met de MicroFreak. Dit is een synth waarbij niet gewoon wat grappige elementen bij elkaar zijn gemikt, keyboardje eraan en klaar. Hier is echt gekeken hoe je zo veel mogelijk functies en vooral lol kunt halen uit wat op zich natuurlijk een vrij beperkte feature set is. Een oscillator, een filter, twee envelopes, een lfo en sequencer/arpeggiator: het is niet bepaald overdaad. Maar wat vergis je je dan. Want het is lang geleden dat ik zo veel

lol heb gehad met een synth; laat staan eentje die zo vriendelijk geprijsd is.

Maar laten we bij het begin beginnen. De MicroFreak is een bijna volledig digitale synth: alleen het 12dB/octaaf SEM-geinspireerd filter is analoog. De volledige klankopwekking is dus digitaal en bestaat voor een groot deel uit de geïmplementeerde broncode van Mutable Instruments' Plaids eurorack-module, die *public domain* is. De MicroFreak is klein – kleiner dan een laptop – en ongeveer even groot als de MiniBrute. De behuizing is van stevig plastic en de knoppen voelen ook lekker stevig aan. Alles wat je doet, is zichtbaar op een klein oled-schermpje, waarvan je er steeds meer op synths ziet, en waar bijvoorbeeld ook waveforms of envelopes in realtime getoond worden. Erg gaaf.

Buchla-erfenis

Als ik deze synth in een categorie zou moeten plaatsen, is het niet analoog, 303,

info

- **Prijs incl:** € 359,-
- **Distributie:** Pro Media Connect, 0252 629365
- **Internet:** promediainconnect.nl, www.arturia.com

sh101, of chiptune of iets dergelijks. De associatie die hij bij mij meteen oproept, is Buchla, Serge en EMS. In die volgorde. Dat heeft zowel te maken met het concept, de uitvoering als de klankopwekking. Laten we eens kijken wat we tot onze beschikking hebben. De eerste Buchla-verwijzing kan je nauwelijks ontgaan: het capacitieve keyboard. Het idee is als volgt: het keyboard is een printplaat, die je door aanraking beïnvloedt. Je lichaam wordt letterlijk onderdeel van de print, en zo verander je de weerstand van het keyboard. Die patroontjes op de toetsen zijn er niet voor de sier; het zijn sensors. Buchla had iets dergelijks op z'n keyboards (bijvoorbeeld de Music Easel of de 222), maar ook de Serge stepsequencer (die je met je tong kon bedienen), of het keyboard van de EMS Synthi AKS zijn voorgangers van dit keyboard. Natuurlijk heeft Arturia er een moderne draai aan gegeven: je kunt switchen tussen een velocity- of aftertouch-achtig idee wat aanraakgevoeligheid betreft, het level is instelbaar, en het key-

board is een modulatiebron in de mod-matrix.

Je moet er wel even op leren spelen. Zo kun je de klank beïnvloeden als je meer huid van je vinger in aanraking brengt met het keyboard. Speel met je vingertop om een noot te triggeren en leg je vinger dan plat om het filter te openen. Dat werk. Er werd in fora wat neerbuigend gedaan over het 'goedkope' toetsenbord van de MicroFreak, maar het is een van de leukste onderdelen. Erboven vind je ook nog een touchstrip die dienst kan doen als pitchbend. En het is supersnel om loopjes op te spelen. De aanraakgevoeligheid is trouwens polyfoon, wat het ook weer extra spannend maakt.

Serieus

Dan de klankopwekking. Zoals gezegd is deze 100% digitaal. Ga maar even zitten, want hier volgt het lijstje aanwezige synthesevormen: Basic Waves (standaard blok golf, zaagtand, et cetera), Superwaves (diezelfde golfvormen, maar dan gekopieerd en ontstemd van elkaar voor een dikkere sound), Wavetables (32 stuks met 16 waves per stuk), Harmonic (werkt met harmonischen, verschillende waveforms stapelen en optellen;

doet klankmatig denken aan additieve synthese), Karplus Strong (vooral voor sounds met een scherpe attack; variant op physical modelling), Waveshaper (combinatie van shaper en folder), 2 operator fm (simpele versie van de klassieke Yamaha DX-sound), Granulaire oscillator, Chords (akkoorden) en Speech (spraaksynthese à la Speak & Spell

uit de jaren zeventig). O, en ik was de Modal oscillator nog bijna vergeten.

Nu ken ik, afgezien van moduls, sowieso geen enkele synth die dat allemaal aan boord heeft. Maar de lol begint hier pas. Want elke synthesevorm heeft vier knoppen (Type, Wave, Timbre en Shape), die je niet alleen kunt aanpassen maar die ook in de ma-



trix als modulatie doel kunnen dienen. Je kunt dus – ik noem maar wat – door wavetables stappen, van akkoord veranderen, et cetera via modulatie, die op zijn beurt ook weer gesync't kan worden met de arpeggiator en midiclock. Over elke synthesevorm kun je een boek schrijven, en de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat ze niet allemaal in hun uitgebreidste vorm aanwezig zijn. Maar het mag onderhand wel duidelijk zijn dat je met de MicroFreak niet een grappig stukje speelgoed in handen hebt, maar een serieuze synth die een groter klankpallet heeft dan 90% van mijn hele studio bij elkaar.

Überparafonisch

Om dat allemaal nog wat leuker te maken, is de MicroFreak ehm... ja, wat is het eigenlijk? Arturia zelf noemt het '4 Voice Parafonisch', maar dat is niet helemaal waar, want in parafonie delen alle voices hetzelfde vca en filter. Hier heeft elke voice wel degelijk z'n eigen vca, maar wordt alleen het filter gedeeld. Een soort van überparafonisch of semipolyfoon dus. Maar goed, er zijn vier voices, dus je kunt vier noten tegelijk spelen. Je kunt via een knop Para mode inschakelen, anders is

de synth gewoon monofoon.

Het filter is nu eens niet het door Arturia vrijwel altijd gebruikte Steiner filter, maar een relatief normaal op de Oberheim SEM geïnspireerd filter, met Low Pass, High Pass en Band Pass modes. De klank? Prima, niks op aan te merken. De lfo heeft zes waveforms en een rate-knop, en is uiteraard syncbaar aan clock. De twee envelope generators zijn verschillend: eentje is een ad/rs met gecombineerde decay en releaseregelbaar, en die is standaard gekoppeld aan de vca. Er is ook een cycling envelope die kan lopen. Ik ben er een groot fan van; hij zit ergens tussen een lfo en envelope generator in en heeft drie modes: Envelope, Loop en Run.

Grappen en grollen

Ik wilde in het begin schrijven 'De MicroFreak is niet bepaald een MatrixBrute', maar dat klopt niet. Natuurlijk heeft ie veel minder functies, maar de modulatiematrix op deze MicroFreak is wel degelijk een klein broertje van die van Arturia's vlaggenschip. Daarbij zit ook die ene functie die klankwerelden doet openen, die je normaal nog niet eerder

had gehoord: het toewijsbare doel. Je kunt naast de vaste modulatie doelen drie vrije knoppen aanwijzen die je wilt moduleren. Resonance, Filter attack... de lijst is lang. Echt serieus wordt het als je onderdelen van de synth zichzelf laat moduleren (de lfo rate die de lfo rate-knop moduleert) of (en daar is de EMS synth weer) circulaire modulatie gaat toepassen: de lfo die de cyclic envelope moduleert, en de cyclic envelope die de lfo moduleert. Of twee bronnen positief en negatief hetzelfde doel laten moduleren..

De MicroFreak grossiert in dit soort grappen en grollen, en hoewel niet alles even muzikaal bruikbaar is, werkt het zeker in combinatie met sync aan de clock of arpeggiator om ritmische variatiesequences te maken. Alles beweegt aan de MicroFreak; een statische sound is bijna niet te maken.

Slim

Laten we het eens over sequences hebben. We hebben een arpeggiator; redelijk standaard met onderdelen als aantal octaven en Up mode. Ook Random en Order snappen we nog wel, maar bij de Patterns mode wordt het pas interessant. Daar genereert

de arpeggiator zelf patterns op basis van de ingevoerde noten, waarbij de nadruk ligt op de lage noten, en je de patternlengte kunt instellen. En als je dan wat leuks gevonden hebt, kun je de arpeggio heel gemakkelijk omzetten in een sequence die je kunt bewaren. Slim! Want er is ook nog een sequencer, of eigenlijk zijn het er twee. Sequence A en B kunnen afzonderlijk worden geprogrammeerd, maar hebben wel altijd dezelfde lengte. Ze kunnen van 4 tot 64 steps lang zijn en zijn tevens vierstemmig, dus per step kun je tot vier noten invoeren. Dan zijn er ook nog eens vier modulatiesporen, waarbij je knopbewegingen kunt opnemen. En als laatste zijn er de Spice- en Dice-buttons, waarmee je in combinatie met de touchstrip gate- en triggervarianten kunt maken door ze te selecteren en op de touchstrip te tappen.

Je kunt de MicroFreak trouwens ook prima in combinatie met je modular gebruiken, of syncen met oude apparatuur. Er zijn naast midi-in/out ook cv/gate-outputs (met aparte out voor keyboard pressure) en clock-in/out's. Via usb kun je de synth ook aan je daw hangen, en updates installeren via Arturia's Control Center software. Gelukkig zijn nu enkele instellingen ook direct in het utility-menu te maken, zoals midikanaal en diverse sync-settings.

Lekker dik

Maar hoe klinkt dat dan allemaal? Want je kunt een miljarden mogelijkheden hebben, zoals hier het geval is, maar als het nergens naar klinkt, is het alsnog waardeloos. Ik moet zeggen dat veel online demo's de MicroFreak geen dienst bewijzen; daar klinkt de synth in Para mode als een soort veredeld Casio orgel of cheapo stringsynth. Lulligheid troef. Die sounds zitten erin, zeker, en sommige synthesevormen drijven erop. Wederom: denk Buchla en Serge; ook geen sounds die je vereenzelvigt met 'vet' of 'dik'. De MicroFreak kan dat trouwens wel: door z'n analoge filter klinken de standaard waves lekker dik, en qua basjes en leads is er geen klagan.

Maar het ding kan zo oneindig veel meer. De Make Noise O-Coast is een andere synth die qua klank in de buurt komt. Schaamteloos digitaal, niet altijd muzikaal

specificaties

- 4-stemmige parafonische algoritmische synthesizer
- 2-octafs capacitief toetsenbord met touchstrip
- oled-display
- 256 presets
- digitale oscillator met 12 synthesevormen
- analoge filter: low pass, high pass en band pass
- 64-steps sequencer met 2 kanalen en 4 automation tracks
- krachtige arpeggiator met Up, Order, Random en Pattern
- Spice & Dice Gate randomizer
- adsr envelope
- cycling envelope
- lfo met sync en 6 golfvormen
- modulatiematrix met 5 bronnen en 7 bestemmingen
- stroomvoorziening: 12V DC 1A
- inclusief adapter
- afmetingen: 311x233x55mm
- gewicht: 1,02kg aansluitingen
- output (6,35mm jack)
- hoofdtelefoon aansluiting (3,5mm mini-jack)
- cv-out
- gate-out
- pressure-out
- clock-in/out
- midi-in/out
- usb

het oordeel

- + waanzinnig groot klankpalet
- + doordachte sequencer/arpeggiator
- + prijs
- geen



meteen bruikbaar, maar o zo spannend. Het varieert van Phillip Glass/Steve Reichachtige sounds tot... trance, want het is ook heel gemakkelijk om dikke gedetunedede trancestings te maken. En arpeggio's en sequences die eindeloos bewegen. De liefhebber van ambient, avant-garde en experimentele muziek kan er eenvoudigweg niet omheen.

Eigengereid

Wat de synth echter vooral zo leuk maakt, is een simpel gegeven: hij is anders. Hij doet dingen die geen enkele van mijn andere synths 'm nadoen, en doet dat op een zodanig speelse wijze dat je niet kunt ophouden met nieuwe patches maken. En het is gemakkelijk: een modular kan dit ook allemaal (het is natuurlijk feitelijk een Plaits module met wat extraatjes eromheen), maar dan ben je met een patch net zo lang bezig als honderd patches op de MicroFreak. Het is de ideale synth: hij heeft een eigen karakter, en maakt op zich complexe synthesevormen kinderlijk eenvoudig. En wie ik hier in de studio ook over de vloer had: tien minuten met de MicroFreak toverde een enorme grijns op hun gezicht. Deze portable synth is net zo verslavend als een computerspel. Zelfs de manual is niet alleen leesbaar maar staat vol handige tips en trucs, en heeft zelfs een

hoofdstuk over hoe je een manual moet lezen. Bijzonder.

Even zeuren? Natuurlijk. Daar worden we voor betaald. Er hadden best gewone [din-midi-inputs op gekund in plaats van die rare mini-jacks met verloopkabeltjes. En dat je het gedrag van het keyboard per patch op moet slaan en niet in één keer in z'n geheel kunt instellen, is ook lastig. De randjes van de 'zwarte' toetsen op het keyboard hebben eigenlijk best scherpe hoekjes. Ook vervelend: je moet de shiftknop ingedrukt houden voor de shiftfuncties. Maar verder? Kom op, zeg, want we hebben het nog niet gehad over de prijs. Het ding staat inmiddels voor 300 euro in de prijslijsten, en waar ik nog weleens wil klagen over apparaten die te duur zijn, geldt hier bijna het omgekeerde.

Conclusie

Voor wat de MicroFreak allemaal aan boord heeft, het gemak waarmee je volstrekt unieke klanken maakt, de lol die je daaraan beleeft door de supergoed uitgedachte interface en de lage prijs, is dit gewoon een synth die in elke studio hoort te staan. Het is geen 303, hij is niet analoog, maar daar hebben we er al genoeg van. Dus heb je al genoeg analoge synths of zoek je iets nieuws? Met de MicroFreak kun je je een hele tijd opperbesteding maken. Geniaal ding! ■

Deze portable synth is net zo verslavend als een computerspel



Liefhebbers van ambient, avant-garde en experimentele muziek kunnen er niet omheen